

SMÅGRUPPEOPPLEGG
KAPITTEL 3, 1-12

JAKOB

ET BREV OM LEVENDE TRO

Tungen skal styres!

Jakob 3, 1-12.

Jakob er opptatt av at vi skal være forsiktig med hva vi sier. Han bruker hele 27 vers til å snakke om tungens synder (1,19-20 og 26; 4,11-12; 5,9). Det er beklagelig når det ikke er samsvar mellom det vi sier og det vi gjør (2,15-16). Ord kan også røpe at vi har et lite kristelig sinnelag (2,2-4; 4,13-17). Da Gud gav oss talens bruk, gav han oss noe verdifullt. Med ordene våre kan vi lovprise Gud og tale om ham, vi kan oppmuntre vår neste, vi kan kommunisere klart og entydig. Men ord kan også ramme og skade. "Tankeløs tale stikker som sverd" (Ordsp 12,18). Det engelske ordtaket "Stokk og stein kan knuse bein, men ord kan aldri skade" er løgn.

SYNDER VI GJØR MED TUNGEN.

Løgn. Det åttende budet lyder egentlig: "Du skal ikke si et falskt vitnesbyrd mot din neste". Som syndige mennesker unnses vi oss ikke for å lyve og skade andre når vi bare selv har fordel av det. Dessuten lyver vi for å stikke av fra ansvar, for å glatte over ubehageligheter og for å gjøre oss selv interessante. Gud, som selv er Sannheten, har skapt oss til et liv i sannhet, derfor skal vi avlegge løgnen (Ef 4,24-25). Kjærligheten gleder seg over sannhet (1 Kor 13,6).

Banning og sverging. Vi banner når vi bruker Den ondes navn til å forsterke det vi sier. Det er alltid galt. Vi sverger når vi bruker Guds navn til å garantere for sannheten. Jesus ga oss sterke formaninger om ikke å sverge, men tale sant slik at et ja blir et ja og et nei blir et nei (Matt 5,33-37. Se også Jak 5,12). De bibelske forfattere kan imidlertid selv "ta Gud til vitne" på at det de sier er sant (Se f.eks. 2 Kor 1,18; Fil 1,8;). Fra Luthers forklaring til det andre budet i den store katekismen siterer vi: "Å misbruke Guds navn er å nevne Gud Herren til bekreftelse av løgn eller annen ugudelighet, uansett hvilken måte det skjer på. (Det er) en selvfølge at det på den annen side er befalt å bruke det (Guds navn) til sannhet og alt godt. Det gjelder f.eks. når en sverger sant, i de tilfeller det er nødvendig og blir krevd. Slik er det også når en lærer det som er rett, når en påkaller Guds navn i nøden, når en priser ham i lykken, osv".

Baktalelse. Baktalelse er det når vi sier noe negativt om noen som ikke er til stede, kritiserer dem eller trekker fram deres synder og svakheter. Baktalelse er det også når vi bringer videre rykter vi har hørt. Vi har lett for å baktale hverandre. Enda verre: Vi ser ikke engang på det som noen stor synd. Men Bibelen gjør det klart for oss at det er en alvorlig synd (3 Mos 19,16; Sal 15,3; 101,5;). Paulus er oppriktig redd for at baktalelse skal prege menigheten (2 Kor 12,20). Baktalelse er også nevnt i lastekatalogen i Rom 1,30. Synd er sjelden bare en privatsak mellom meg og Gud. De fleste synder jeg gjør, skader også min neste. Baktalelse skader min neste. Når du og jeg møter et menneske vi har hørt mye negativt om, møter vi det med skepsis og reservasjon. Den baktalte blir ikke så lett lukket inn i fellesskapet. "Den som baktaler andre, skiller venn fra venn" (Ordsp 16,28). Det hatet vi skjuler, kommer ofte ut som baktalelse (Ordsp 10,18-19; 26,24-26). Når vi har satt ut et rykte, er det praktisk talt umulig å stoppe det. Selv om vi prøver å ta det tilbake, vil de fleste tenke: "Ingen røyk uten ild". En som med urette har fått et dårlig rykte, må kjempe i årevis for å bli kvitt det. Baktalelse er feigt! I stedet for å snakke direkte til den vi mistenker for noe, den som har gjort noe galt eller den vi er sint på, snakker vi om vedkommende i stedet. Den som eventuelt har gjort noe galt, får ingen sjanse til å gjøre godt igjen, men blir bare stengt ute.

Baktalelse er ukjærlig! "Kjærligheten skjuler en mengde synder", sier Peter (1 Pet 4,8). Når vi baktaler, gjør vi det rake motsatte: Vi setter andres synder på utstilling. I stedet for å opphøye oss selv, er det fristende å fornedre andre. Det gir samme resultatet. "Egen suksess er bra, men andres nederlag er heller ikke å forakte", lyder et ordtak. Luther sier i sin store katekismus, i forklaringen til det åttende bud: "Foruten vårt legeme, vår ektefelle og vårt timelige gods, har vi enda en skatt som vi ikke kan unnvære, og det er ære, godt navn og rykte. For det nytter ikke å leve blant folk når en blir vanæret og foraktet av alle. Likeså lite som Gud vil at ens penger og gods skal bli tatt fra en, like lite vil han at ens gode navn, rykte og ære skal bli tatt fra en eller ødelagt". "Jeg kan vel se og høre at min neste synder. Men å fortelle det til andre, har jeg ingen befaling til.

Hvis jeg nå farer i vei og dømmer og fordømmer, så faller jeg i en synd som er langt større enn nestens..." Bibelen sier ikke bare hva vi ikke skal gjøre. Den sier også hva vi skal gjøre: Vi skal tale vel om hverandre, hedre hverandre og ta alt i beste mening.

Spott og rått snakk, det vil si dårlige vitser, lettvent omtale av noe Bibelen stempler som synd. Ef 4,29-32; Kol 3,8; Spott kan rette seg mot Gud og mot mennesker. Mange av salmistene i GT klager sin nød fordi de lider under andres mobbing og spott.

TIL TEKSTEN.

(1) Jakob starter med å advare mot å bli forkynner eller lærer. Det er ikke så lett å forkynne og lære rett.

(2) De vanligste syndene er de vi gjør med tungen, det er bare de som er fullkomne - og hvem er det? - som ikke gjør slike synder.

(3-6) Et bissel, et rør og en liten ild brukes som bilde på at tilsynelatende små og ubetydelige ting kan ha en veldig makt. Tunga er bare et lite lem, men den kan sette i gang katastrofer. Tungen skryter og er stolt. Den er "en verden av ondskap" ("Det hjertet er fullt av, det taler jo munnen" Matt 12,34). Den ødelegger hele vårt liv(shjul).

(7-8) Vi kan temme alle slags dyr, men tungen vår makter vi som regel ikke å temme.

(8-12) Tungen avslører oss som splittede mennesker. Vi kan lovprise Gud og samtidig snakke nedsettende om mennesker som er skapt i Guds bilde. Dette er unaturlig! Jakobs tanker er helt i tråd med viktige ord av Jesus om et godt tre som bærer bare gode frukter (Matt 12,33.36). Tungen vår blir lett som ormens tunge; den sprer gift.

SAMTALESPØRSMÅL.

1. Bruk 5 minutter til å lese Jakob 3,1-12 hver for dere. Fortell hverandre etter tur hva dere har lagt merke til under lesningen.

2. Har dere noen eksempler på at baktalelse har skadet mennesker og gjort livet vanskelig for dem? Hvilke mennesker er det vi særlig blir fristet til å baktale? Hvordan kan vi hjelpe hverandre til å slutte å baktale?

3. I hvilke sammenhenger blir vi fristet til å lyve? Går det virkelig an å si den absolutte sannhet i enhver situasjon?

4. Bibelen oppfordrer oss til å bruke tungen til å lovprise Gud og tale vel om hverandre. Hvorfor er dette så vanskelig for oss? Hva kan vi gjøre for å hjelpe hverandre til å komme i gang?